

NEWSLETTER AK HJF - 1/2015

Obsah:

Resumé článků v českém i anglickém jazyce	2
Jiří Hartmann, Pavel Fráňa: Na návštěvě	3 - 6
Miroslav Bulva: Dluhy manželů a SJM.....	7 - 8
Jana Švaříčková: Převod práva k notářskému zápisu se svolením k přímé vykonatelnosti.....	8 - 10

PRAHA
Sokolovská 49
186 00 Praha 8

+420 225 000 400
+420 225 000 444
recepcepha@hjf.cz

HRADEC KRÁLOVÉ
Resslova 1253/17a
500 02 Hradec Králové

+420 495 534 081
+420 493 814 911
recepcehk@hjf.cz

Resumé :

Vážení klienti,

v prvním článku bychom Vám rádi touto cestou zprostředkovali rozhovor s jednatelem naší kanceláře, JUDr. Jiřím Hartmannem a JUDr. Pavlem Fráňou, kteří se vyjadřují k současné podobě advokacie, k podobě naší kanceláře a vyjadřují svůj pohled na současný trh právních služeb. Rozhovor vznikl jako reakce na oslovení od společnosti EPRAVO.CZ, která v pravidelné rubrice Na návštěvě, představuje přední české advokátní kanceláře a její hlavní tváře. Rozhovor můžete rovněž nalézt na webových stránkách www.epravo.cz.

Další článek se věnuje problematice dluhů manželů a SJM. Pojednává o právní úpravě společného jmění manželů, a to nejen v právní úpravě, kterou nyní nalezneme v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ale i v úpravě v občanském soudním řádu a řádu exekucím. Upozorňuje také na to, jaké dluhy spadají do SJM, tak i přehledně popisuje možnosti vymáhání pohledávek, a to nejen ze SJM, ale i výlučného majetku jednoho z manželů.

Poslední článek je věnován převodu práva z notářského zápisu se svolením k přímé vykonatelnosti na jinou osobu. Neopomíjí zmínit ani vlivy a podmínky takového převodu na přímý výkon rozhodnutí vůči dlužníkovi. Upozorňuje také na judikaturu, která konstantně uvádí, že notářský zápis se svolením k přímé vykonatelnosti může být exekucím titulem i pro nového věřitele, na kterého byla převedena pohledávka vtělená do notářského zápisu.

Dear clients.

In first article, we would like to take this opportunity to introduce you an interview with the directors of our office, JUDr. Jiří Hartmann and JUDr. Pavel Frana, who commented to the current state of advocacy, to our office and express their views on current market of legal services. The interview was created as a reaction to request from company EPRAVO.CZ, which in its regular section introduces leading law firms of the Czech Republic and their main features. You can also find the interview on www.epravo.cz.

The second article focuses on issue of debts of husband and wife and community property of spouses. Article discusses the legislation of community property, not only in relation to the Act no. 89/2012 Coll., Civil Code, but also in relation to the regulation in Civil Procedure Code and in Execution Procedure Code. It also points out what debts belong to the community property and also clearly describes possibilities of debt recovery, not only from community asset, but also from exclusive property of one of spouses.

The last article discusses the transfer of rights from notarial deed with permission for direct enforcement to another person. It does not forget to mention an important features and conditions of this transfer to direct enforceability against the debtor. It also refers to jurisprudence, which constantly states, that notarial deed with permission to direct enforceability can be a title for execution also to a new creditor, to who the claim in notarial deed was transferred.

NA NÁVŠTĚVĚ

Název: Advokátní kancelář Hartmann, Jelínek, Fráňa a partneři, s.r.o.

Adresa: Sokolovská 5/49, Praha 8 – Karlín, 186 00
Resslova 1253/17, Hradec Králové, 500 02

Založení: 1990

Právníků: 30

Ocenění: Doporučovaná Právnická firma roku 2013
a 2014 v kategorii Trestní právo

JUDr. Pavel Fráňa, Ph.D. „Best Lawyer of
the Year 2009“ v oblasti procesního práva,
rozhodčího řízení a mediace.

JUDr. Ondřej Moravec, Ph.D., trvale
spolupracující advokát, 2. místo v soutěži
Právník roku 2013, kategorie: Talent roku

Čím je vaše kancelář nejvíce odlišná od ostatních?

Jiří Hartmann: „Žádná kancelář, která by pokrývala
v takovém rozsahu Prahu a Hradec Králové v Česku
není. Máme kontakt Východních Čech a Prahy.“

A pocházíte přitom odkud?

Jiří Hartmann: „Naše kancelář vznikla v Hradci a
expandovala do Prahy. To je historická anomálie.
Pokud jde o byznys, odlišujeme se jmény. Posouvají
nás lidé, kteří u nás jsou. Tam máme zásadní akcent,
jde o značku. Chceme, abychom byli vyšší střední
level. Nepodbízíme se klientům a jdeme cestou
vysoké kvality služby za tomu odpovídající odměnu.
To je prostě daná spojitost. Za dobré peníze zaplatíte
dobré lidi a to se promítne i v ceně výstupu.“

Tím vším jste tedy jiní...

Jiří Hartmann: „Ještě poslední poznámka k tomu,
co nás odlišuje. Viděl jsem spoustu kanceláří, kde sedí
lidé po čtyřech či osmi a koncipienti mají poměrně
nelidské podmínky pro výkon své práce. Řekli jsme

Novinky zákonů

Judikatura

1. Trestní právo (Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 4286/2013, ze dne 4.12.2014)

V případě nezákonného příkazu k provedení domovní prohlídky je jediným možným prostředkem nápravy podání ústavní stížnosti. Ač není Ústavní soud součástí soustavy soudů a není ani povolán k instančnímu přezkumu jejich rozhodnutí, z jeho četné judikatury k této problematice lze dovodit, že Ústavní soud se přezkumem příkazů k provedení domovních prohlídek zabývá, a že lze ústavní stížnost považovat za účinný právní prostředek nápravy.

2. Občanské právo (rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 367/2013, ze dne 24. 9. 2014)

Jestliže se na pozemku ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů nachází stavba ve společném jmění manželů, je obecná cena takové stavby dotčena skutečností, že se nachází na pozemku, jenž nesdílí vlastnický režim stavby, a tato okolnost může ovlivňovat obecnou (tržní) cenu, a to zejména při úvaze o prodeji třetí osobě, která by byla zcela odlišná od vlastníka pozemku.

Při stanovení ceny společného domu stojícího na pozemku ve výlučném vlastnictví toho z manželů, kterému má být dům přikázán, nestačí, že se od obvyklé ceny celého objektu (tedy domu s pozemkem) odečte cena pozemku; to, že vlastnictví domu a pozemku není zcela totožné je totiž právní závadou (i když nejde o stavbu neoprávněnou, právní pozice vlastníka domu je tím nesporně dotčena). I tato skutečnost musí být při ocenění domu zohledněna.

3. Občanské právo (usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 2913/2014, ze dne 10. 12. 2014)

Řízení o návrhu na osvobození od soudních poplatků je součástí řízení o věci samé a rozhodnutí o něm je předpokladem pro další postup soudu, proto musí být rychlé a nemůže mu předcházet obsáhlé a časově náročné setřetí. To však soud nezabývá povinností dbát o to, aby účastník nebylo jen pro jeho nepříznivou majetkovou situaci znemožněno uplatňovat nebo bránit své právo u soudu, a za tím účelem se zabývat všemi z těch tvrzení žadatele o osvobození od soudních poplatků, jež se týkají skutečností významných pro posouzení jeho celkových majetkových poměrů.

4. Pracovní právo (rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 752/2013, ze dne 18. 12. 2014)

Výpovědní důvod podle ustanovení § 52 písm. g) zák. práce je dán tehdy, je-li prokázáno, že objektivně došlo k porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahující se k zaměstnancem vykonávané práci, a že k tomuto porušení v konkrétním případě došlo zaviněným jednáním zaměstnance. Ve většině případů není třeba zkoumat, zda je zaměstnanec k uvedenému zaviněnému porušení povinnosti též deliktně způsobilý, neboť zpravidla nebývá pochyb o tom, že zaměstnanec, který má způsobilost k právním úkonům, je také nadán způsobilostí k zaviněným protiprávním úkonům.

5. Insolvenční právo (usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 40/2014, ze dne 27. 11. 2014)

Jestliže vady nebo neúplnost přihlášky pohledávky do insolvenčního řízení, které brání jejímu zařazení na seznam přihlášených pohledávek, nebrání současně posouzení včasnosti přihlášky, takže lze uzavřít, že přihláška je opožděná, lze přihlášku pohledávky z tohoto důvodu odmítnout, aniž by předtím bylo nutné přistupovat k odstranění vad přihlášky. Jiný postup by byl přepjatým procesním formalismem.

si, že pokud má být kancelář relativně harmonická a nebyla to takzvaná „robotárna“, měli by kolegové chodit do práce s tím, že mají dobré zázemí, jídelnu, prostor pro život. Respektujeme jejich soukromí a pracovní pohodu.“

Pavel Fráňa: „Na trhu advokacie nejde být úplně jiný, než ostatní. Jako celek se od ostatních ale určitě odlišujeme. Třeba pokud jde o náš dlouhodobý vztah s klienty. Kancelář má klienty, kteří s námi zůstali od prvopočátku jejího působení. Tak, jak rostli oni, rostla i kancelář. Serióznost a dlouhodobost vztahů nám byla vždy vlastní. Vytváříme si jí navenek, tedy ke klientům, partnerům, notářům, daňovým poradcům ... Je to prověřená zkušenost. Dlouhodobou spoluprací vytváříme i dovnitř kanceláře. Proto jsme jedna z mála kanceláří, která má jádro setrvale stejné. Obměny jsou, ale ne tak úplně zásadní. Odlišností je také strategie, jak být na trhu dlouhodobě, kterou jsme si vytvořili. Tu se snažíme naplnit.“

Co jsou tedy základní pilíře strategie pro dlouhodobé působení středně velké advokátní kanceláře v Praze?

Pavel Fráňa: „Už jsem to nakouzl. Jsou to určité stabilní vztahy uvnitř kanceláře. Takové, které vytvoří všem pracovníkům zázemí i rozumné ocenění. Dlouhodobé vztahy s klienty a šíře služeb, které nabízíte a která pokryje potřeby klientů. Pokud v nich chcete být dobří, musíte udělat krok směrem ke specializaci. Není to úplně jednoduché. To, co neumíte nebo nemůžete vykonávat sám, vykonáváte skrze partnery a k tomu slouží různé asociace.“

A co udržení ceny?

Jiří Hartmann: „Není to jen o trvalé spolupráci, ale také o úspěchu našich klientů. Když prohrájete desátý spor, neudržíte cenu ani klienta. Nechci říkat, že příběh začíná tak, že ten, kdo přijde do naší kanceláře, zvítězí. Ale má velkou šanci. Řekneme mu narovinu, jak to je. Po počáteční analýze nejdeme do sporu proto, že chceme práci a nutně ji potřebujeme. To bohužel na trhu velmi silně existuje a klient se stává lovnou. My rozhodně nejsme myslivci. Nejdeme do něčeho, co nemůžeme vyhrát a tím eliminujeme neúspěch. Naštěstí máme tolik práce, že se to synergicky potkává. Abyste mohl udržet ceny a mít dobré lidi, kteří produkují efektivní výstup, potřebujete na konci příběhu úspěchy.“

Již jste zmínili, že jednou z cest je specializace. Jak konkrétně se zaměřujete?

Jiří Hartmann: „Máme klasické pokrytí. Specializace je obecně velmi těžká. Potenciál klientů, kteří vám ji budou naplňovat je přímo úměrný populaci a poptávce. Specializace je cesta. V tuto chvíli je v hledáčku trestní právo. Já osobně si víc cením úspěchu v arbitrážích, které znamenají spojení zkušeností nejenom z výkonu advokacie v rámci kanceláře, ale i zaměření doktora Fráni, který je arbit. Vidíme to z obou stran.“

Pavel Fráňa: „V rámci strategie jsme diskutovali, kde jsou oblasti, kam se vydat. Spadají sem spory, oblast arbitráží, mediace. Já osobně jsem také mediátorem. Vydali jsme se i směrem k insolvenčním, jeden z partnerů se stal zvláštním insolvenčním správcem. Cílem v rámci každé oblasti je moci poskytovat služby na nejvyšší úrovni.“

Následujete tak potřeby klientů nebo jste „před nimi“ a vytipováváte si oblasti, kde by mohli mít o služby zájem?

Pavel Fráňa: „Toto jsou oblasti, kde jsme si mysleli, že o ně bude na trhu zájem. Je to o akvizici a získávání nových klientů, hledání „díry“ na trhu. Ještě bych doplnil, že jsme se více vydali také cestou ústavního a správního práva. Spadají sem i daňová řízení. Částečně se zaměřujeme i na oblast zdravotnictví a sportu. Věříme, že to má potenciál.“

V poslední době se právě těmto oblastem, tedy insolvenčním, rozhodčím řízením a sporům, věnuje čím dál tím více kanceláří. Není tam už trochu těsno?

Pavel Fráňa: „Těsno je úplně ve všech oblastech. Množství advokátů je poměrně veliké, ale stále ne jako v jiných státech, Česká republika pořád takový přetlak nemá. Je to ale samozřejmě stále těžší a těžší. Tomu se musí kanceláře přizpůsobovat. Jediný způsob, jak v tomto těsném prostředí plavat navrchu, moci se nadechnout, je být opravdu dobrý a mít úspěchy.“

Jiří Hartmann: „Jak jsme již zmínili, je to synergie toho, kdy se úspěšný klient rozvíjí a kancelář se rozvíjí s ním. Trochu kopíruje jeho specializaci a potřeby. Je to vzájemně doplňující se rovnice. Když se klient rozhodne investovat do nemovitostí, jsme schopni posílit nemovitostní tým. Velmi frekventované jsou dnes třeba spory ze smluv o dílo. Naše kancelář je vrchním specialistou na tyto spory, konkrétně se jedná o stavební celky, liniové stavby jako třeba Tunel Blanka a Pražské okruhy. Zpravidla

vystupujeme na straně investora, který dostává ne vždy kvalitní, řádně a včas předanou věc. Protože zázemí na těchto institucích nebylo vždy ideální, tak se snažíme pomáhat, aby byly dobré silnice a věci včas předány. Toto téma si vyžádal trh. Dvě kauzy jsme udělali dobře a naskytly se další. Je to někdy téměř úspěšnější než prvoplánový model „hledání pekingské kachny“. To je můj výraz pro hledání „díry“ na trhu.

Řada kanceláří z regionu zmiňuje, že je v Praze trochu jiný svět, pokud jde o poskytování právních služeb. Byť pocházíte z Hradce, tak chtě nechtě k vysoké pražské advokacii patříte. Jak aktuálně trh právních služeb v Praze vnímáte?

Jiří Hartmann: „Není přirozený směr, když začnou převládat dumpingové ceny. Kdy se jde v nabídce pod náklady. Jsou to stavy, které jsou v současné době naprosto běžné u veřejných zakázek. Považuji to za zásadní nešvar. Spousta kanceláří se snaží nízkou cenu dohnat objemem a ne kvalitou. To v konečném důsledku znamená prohru klienta. Vysoutěžil kancelář za 800 korun za hodinu, ale neuvědomí si, že vysoutěžil garážovou kancelář anebo takovou, která mu bude za jednu hodinu účtovat tři. Druhá věc je, že naše kancelář, právě proto, že tuto politiku nemá, si krizí neprošla s debaklem. Naopak jsme rok od roku silnější. Možná i právě proto, že diverzifikujeme. Kancelář nedrží klientela jednoho typu. Soukromá sféra, ministerstva, municipality, jednotliví menší klienti, segment konkurzů a vymáhání pohledávek. Když je někde výpadek, při troše štěstí je jinde posílení. Zní to jako pohádka, ale je za tím spousta dřiny a přemýšlení.“

Co byste tedy trhu vytkl?

Jiří Hartmann: „Že se bortí cena na úkor kvality. A že vzhledem ke konkurenčnímu boji zejména v Praze přestávají fungovat korektní advokátské vztahy. Jsme kancelář, která historicky vznikla z prapůvodní advokacie. Čtyři zakladatelé byli advokáty ještě před revolucí. Bylo nás sedm advokátů na celý Hradec Králové a přilehlé okolí. Věděli jsme, že když někdo udělal podraz, za týden se to dozví všichni a nikdo si o něj neopře ani kolo. Dnes někdy bohužel převládne dravost a nekolegialita. Profese ztrácí svůj kredit a to bohužel vědí klienti i soudci. Jako člen odvolací kárné komise ČAK mohu říct, že jsem velmi smutný z toho, co jsou někteří advokáti schopni udělat nejenom sami sobě, ale i klientům. Musí se to nutně změnit. Skutečně chceme mít advokacii jako elitní povolání, kde je možné věřit „gentlemantským

dohodám“. Jako prostředí, které se chová slušně k justici jako takové.“

Váš pohled na krizi?

Pavel Fráňa: „Dost pochybuji o tom, že jsou kanceláře, kterých se krize vůbec nedotkla. Mnoho klientů se dostalo do problémů a logicky přenášeli své zhoršené finanční možnosti na poskytovatele různých služeb, i na advokáty. Od některých klientů byl tlak dělat práci za nižší či limitovanou cenu, případně některé věci nedělat. Docházelo častěji k jednání o podmínkách. Objem se logicky zmenšoval. To, co klienti nepotřebovali bezprostředně, oddalovali v čase. I pokud šlo o akvizice, které mohly být více ziskové než dříve. V tu chvíli trh zaznamenal pokles a často i reorganizaci svého zaměření.“

Dalo by se říci, že klienti využili určitého polevení advokátů, pokud šlo o ceny. A dnes již není cesta zpět...

Pavel Fráňa: „Do určité míry cesta zpět je. U kvalitních služeb. Obecně se trh zhroutil a je těžké hledat cestu. Obzvláště u veřejných zakázek, jak zmiňoval kolega. Zbortilo se to, kanceláře nabízely nesmyslné ceny jen pro to, aby si kryly náklady. Tomu nahrává i zákonná úprava, která je z důvodu osobní bezpečnosti využívána k tomu, že se tvrdí: rozhodující je cena a nikoliv kvalita. Až se tato úprava změní, začnou se možná vracet ceny do normálu a začne se hledat kvalitní práce. Pozvolna by se mohly ceny vracet.“

Všiml jsem si, že máte na svých webových stránkách dotazník pro klienty, které zajímá „jednodušší“ poradenství. Jak se vlastně díváte na poskytování právních služeb online?

Jiří Hartmann. „V rámci analýzy trhu jsme to poměrně diskutovali. Zda to bude trend nebo ne. A zda vůbec takovou variantu připouští advokátní předpisy. Jaká tu je ochrana klienta z hlediska mlčenlivosti, kolize zájmů? Pokud jde o nás, je to skutečně vyhodnoceno jako vstupní informace pro případnou kauzu. Není to reálné poskytování právních služeb. To, že tu tento segment existuje a některé kanceláře se ho snaží vyplnit, pramení z toho, že je to levné. Triviální kupní smlouvu můžete vyřešit i po internetu. Když pak ale budete mít problém, kam poběžíte?“

Pavel Fráňa: „Klasická advokacie se prostřednictvím online služeb poskytovat nedá. U drobných právních

pomocí, úplně jednoduchých rad, by to poskytnout šlo. Jsme v tomto směru poměrně aktivní. Naše hradecká pobočka je regionálním střediskem České advokátní komory a v rámci toho poskytuje drobnou právní pomoc, která je zdarma. Je to právní pomoc nepřesahující 15 minut. Současně máme na našich webových stránkách odkaz. Na jednoduchou otázku klientovi přijde jednoduchá odpověď. Reálné poskytnutí právní služby pak musí proběhnout klasickým způsobem.“

Neobáváte se tedy, že by online poradenství v nejbližší době zaplavilo český trh?

Pavel Fráňa: „Musíte se podívat i z druhé strany. Jaký klient by byl ochoten si takto nechat poskytnout služby? Když se podívám na naše klienty, tak podle mě nikdo. Když už by byli ochotni, jde o věci, které pro ně nemohou mít zásadní a hodnotný význam. Tam vždy zvítězí klasická právní služba.“

Dostali jste vlastně už někdy nabídku na spojení s jinou kanceláří?

Jiří Hartmann: „Advokacie není výroba a spojení je komplikované, byť teď dost často akvizice v anglosaských zemích probíhaly. „Námluv“ u nás bylo do deseti. Zpravidla jsme byli v situaci, kdy by se doplnily segmenty, a posílila se kancelář. Nakonec jsme vyhodnotili, že kdyby došlo ke spojení, bylo by více problémů, než kdybychom některou část s určitou konektivitou dělali v rámci subdodávky nebo konsorcia. Typickým příkladem byla londýnská arbitráž, kde jsme spolupracovali s americkou advokátní kanceláří. Zastupovali jsme ministerstvo financí a měli jsme na starosti část českého práva.“

Ani jste nechtěli přejít pod křídla velké nadnárodní kanceláře?

Jiří Hartmann: „Vnímali jsme to a priori jako možnou ztrátu autonomie našeho dítěte. Zkušenosti z amerických kancelářů máme. Viděli jsme, jak to funguje. Ano, mohli bychom zažít úžasný rozvoj a la Škoda, ale v představenstvu by byli cizinci. Určovali by vzory, změnili název, zavedli své principy. Řekli jsme si, že budeme radši o něco menší, ale budeme to stále my.“

Pavel Fráňa: „Nikdy jsme ani nedali navenek signál, že se chceme fúzovat, že tu potřebu máme. Věřili jsme sami v sebe. V to, že jsme schopni advokacii dělat a konkurenci odolat. Spíše jsme byli osloveni, aby se menší kancelář přidružila k nám.“

Co je vlastně největším rozdílem mezi poskytováním právních služeb v Praze a v regionu?

Jiří Hartmann: „Regionální trh právních služeb je více o standardní podobě advokacie, tedy o občanském právu, rodinných věcech, pracovním právu a také o obchodních vztazích především v oblasti pohledávek a škod a také trestním právu. Praha má segment služeb uzavřenější a více specializovaný na finanční právo, mediální právo, právo veřejných korporací a autorská práva.“

Pavel Fráňa: „Naši klienti jsou zvyklí, že jimi požadovaná služba v rámci možností kanceláře je poskytována na tom pracovišti, kde je v danou dobu větší časový prostor a odborný potenciál, bez ohledu, jestli je advokát z Hradce Králové nebo z Prahy. Toho se dá využít ve prospěch klienta s ohledem na vyšší ceny za poskytnuté služby.“

Jak jste na tom s Pro Bono aktivitami?

Jiří Hartmann: „Vnímáme to jako výchovu klasické advokacie, kdy existovalo okénko advokátní poradny zadarmo. Pamatuji si, kdy jsem měl jako advokátní koncipient každý čtvrtek plnou čekárnu lidí. Říkali jsme si, že to má tradici a patří to k advokacii, která je relativně ekonomicky úspěšná disciplína. Daň na oltář je vhodná a správná. Jednotliví členové naší kanceláře ji poskytují ve svém volném čase. Kromě zastoupení České advokátní komory ve Východočeském kraji jsou to aktivity v orgánech komory, které jsou spíše čestné. Je to o vztahu ke komunitě advokátů. Moje osobní aktivity jsou v ekologii, v Nadaci Partnerství, tedy jedné z největších nadací, která u nás řeší střet rozvoje a ekonomiky. Vše není jen byznys, to se snažíme vštěpovat i mladým kolegům.“

Pavel Fráňa: „Doktor Jelínek pomáhá v neziskové organizaci věnující se osobám po návratu z výkonu trestu odnětí svobody. Poskytuje jim poradenství. Všichni v kanceláři se navíc věnují lidem, kterým pomohou proto, aby měli dobrý pocit. Nemusí se tím ani chlubit. Moje osobní aktivity jsou také v oblasti sportu, jako například dlouhodobá záchrana a dlouhodobá pomoc fotbalového klubu Bohemians Praha 1905, který i díky tomu bude slavít 110. výročí od svého založení.“

Autor: Jaroslav Kramer, redaktor časopisu epravo.cz
Odpovídali: JUDr. Jiří Hartmann, JUDr. Pavel Fráňa

DLUHY MANŽELŮ A SJM

Dnes – stejně jako před účinností nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb., dále jako NOZ) – platí, že uzavřením manželství vzniká společné jmění manželů. Jeho rozsah je stanoven právě tímto zákonem, přičemž obecně platí, že jej tvoří jak majetek manželů, nabytý jedním z nich či oběma po dobu manželství (s určitými výjimkami), tak i závazky.

I.

V této oblasti se právní úprava v posledních letech poměrně významně posouvala, a to nejen v podobě nového občanského zákoníku, ale i co do úpravy procesní, výkonu rozhodnutí i exekuce. Dluhy manželů (dříve označované spíše jako „závazky“) přitom náleží do společného jmění manželů teprve od roku 1998, neboť do té doby mělo společné jmění manželů charakter bezpodílového spoluvlastnictví. S touto změnou přišla i změna definice, kdy pro pojem „jmění“ jsou klíčová jak aktiva, tak i pasiva.

Společné jmění manželů (dále jako SJM) přitom může podléhat vedle zákonného režimu i režimu smluvenému, případně režimu založenému rozhodnutím soudem, přičemž právě těchto oblastí se významně dotkly změny Občanského soudního řádu, resp. Exekučního řádu v posledních letech. Co do zákonného režimu, klíčovými jsou ustanovení NOZ pod § 709 a § 710, přičemž závazky jsou vymezeny právě ve druhém z nich.

V situaci, kdy se manželé dostanou do tíživé finanční situace, stává se pro oba klíčovou právě otázka, jaké dluhy do SJM spadají a jaké dluhy mohou být ze SJM uspokojeny. NOZ přímo takové situace rozlišuje a postavení věřitele se mění právě podle toho, zda dluh náleží či nenáleží do SJM. Z ustanovení §710 zmíněného výše lze dovodit, že do SJM spadají dluhy převzaté za trvání manželství. Právě konec této věty je klíčový – z něho je patrné, že do SJM nemůžou spadat dluhy dřívější, ale pouze co do převzetí, nikoliv vzniku samotného! Výkladově lze dojít k tomu, že převzetím je míněn dobrovolný úkon, kterým se daná osoba zavazuje k povinnosti plnit jako dlužník. V žádném případě tak do SJM

nelze podřazovat dluhy, jejichž plnění bylo uloženo třetí osobou, typicky soudem v rámci rozhodnutí.

Obecně platí, že do SJM dále nenáleží ani dluhy, které jsou úzce navázány na majetek ve výhradním vlastnictví jednoho z manželů. I toto pravidlo má ale svá omezení (viz § 710 NOZ). Do SJM tak určitá část dluhu, spojeného s výhradním majetkem jednoho manželů spadá, a to v rozsahu, který je nezbytný ke generování zisku z tohoto výhradního majetku. Pokud však dluh takto vzniklý převyšuje zisk, stává se rozdíl dluhem pouze daného manžela.

Druhým případem, kdy dluh nebude náležet do SJM, přestože vznikl za doby trvání manželství, bude situace, kdy byl převzat pouze jedním z manželů a druhý projevil svůj nesouhlas. Důležitou podmínkou je v tomto případě na prvním místě v zákoně zmíněná každodennost, zahrnující i pojem „běžná spotřeba“. Bude otázkou judikatury, co vše tato podmínka zahrne, neboť oblast mezi nákupem jídla na několik málo dní a koupí domu je značně široká. Neplatí zde již dřívější „míra přiměřená majetkovým poměrům manželů“ a tedy se velmi pravděpodobně bude skutečně jednat pouze o drobné záležitosti bez ohledu na finanční stav rodiny.

II.

Vše výše uvedené je ale nezbytné dát do souvislosti s upravenými procesními předpisy tak, jak bylo zmíněno výše. Pomineme-li do určité míry roztržštěnou úpravu SJM v NOZ, další komplikaci způsobuje i možnost rozsah SJM měnit a vliv takovéto změny na pozici věřitele.

Pokud se manželé rozhodnou rozsah SJM změnit, typicky předmanželskou smlouvou, je po novu význam takového dokumentu do značné míry potlačen, a to navzdory tomu, že musí splňovat řadu zákonem presumovaných náležitostí (forma veřejné listiny, zápis do seznamu listin o manželském majetkovém režimu). Přestože tyto náležitosti předmanželská smlouva bude splňovat, rozsah SJM bude změněn a věřitel bude mít prokazatelně možnost se s takovou změnou seznámit (právě díky evidenci v seznamu), bude možné SJM postihnout v úplně jiném rozsahu, než bude takováto předmanželská smlouva obsahovat. Tato změna se dostala do nového občanského zákoníku doslova na

poslední chvíli (konec října 2011) a znamená, že pro dluhy manžela, které do SJM vůbec nepatří (z jakéhokoliv důvodu, tedy včetně toho, že například vznikly ještě před vznikem samotného manželství!) lze SJM postihnout. Potlačení účinku předmanželské smlouvy se projevuje i v tom, že pokud by byl rozsah SJM takovouto smlouvou změněn, nemá tato změna na postih SJM žádný vliv, neboť jak vyplývá z § 742 NOZ, společné jmění lze postihnout až do výše, jakou by představoval podíl dlužícího manžela při vypořádání společného jmění.

Tedy krátké přehledné zhodnocení z pohledu možnosti vymáhání:

1. Dluhy vzniklé za trvání manželství

a) oběma manželům společně. Nejběžnější situace, vznikající v podstatě denně při běžné správě majetku jako zajišťování potřeb rodiny, obvyklé nákupy a podobně. Do této skupiny pak spadají i do jisté míry méně běžné záležitosti, u kterých však byl dán souhlas oběma manželi – v tomto případě se často jedná o koupi, která se vymyká běžným záležitostem, jako je rodinný automobil. Při dluhu takto vzniklém pro věřitele platí, že se mohou uspokojit jak ze SJM, tak i z výlučného majetku obou manželů, nejsou tedy nijak omezováni či limitováni.

b) jednomu z manželů. Tato situace je primárně upravena v § 731 NOZ, věřitelé se mohou uspokojit jak ze SJM, tak z výlučného majetku dlužníka, nikoliv však druhého manžela.

c) Jednomu z manželů v situaci, kdy druhý manžel projeví bez zbytečného odkladu svůj nesouhlas s takovýmto závazkem vůči věřiteli. Toto je primárně upraveno v § 732 NOZ a platí, že věřitelé se mohou uspokojit jak z výlučného majetku dlužníka, tak i částečně ze SJM! Jak bylo uvedeno výše, zákon zde staví jakousi fikci klasického zákonného SJM i pro případ, kdy SJM bylo změněno prostřednictvím smlouvy manželů (snoubenců) či rozhodnutím soudu. Do SJM tak v tomto konkrétním režimu spadá i majetek, který do něho reálně z důvodu změn nenáleží a jako součást SJM vnímán není.

2. Dluhy vzniklé před uzavřením manželství

a) teoreticky by se této kategorie SJM vůbec nemělo dotýkat, neboť takto vzniklé dluhy do něj již a priori nepatří samotnou definicí, nicméně na základě § 732 NOZ platí pro věřitele stejná situace, jako v případě 1)c), tedy i v případě, že dluh vznikne ještě před manželstvím, věřitelé se mohou uspokojit nejen z výlučného vlastnictví dlužníka, ale i z části SJM až do výše onoho „fiktivního“ podílu, což nemůže být omezeno ani existencí předmanželské smlouvy.

III.

Na závěr jen doplňuji, že na výše uvedenou úpravu navazuje i Občanský soudní řád v § 262a, resp. Exekuční řád v § 42 (a to díky novelám, vzniklým ve shodné době, schváleným též den jako změny v NOZ), který přímo stanoví, že předmětem výkonu rozhodnutí (resp. exekuce) může být společné jmění i v případě, že dluh vznikl jen jednomu z manželů ještě před uzavřením manželství, aniž by byly tyto dluhy jakkoliv blíže specifikovány. Opět i v tomto případě platí, že za součást SJM je určitou fikcí považován i majetek, který SJM netvoří „pouze“ z důvodu, že bylo rozhodnutím soudu či dohodou majetkové právo manželů upraveno odchylně.

Mgr. Miroslav Bulva, advokátní koncipient
bulva@hjf.cz

PŘEVOD PRÁVA Z NOTÁŘSKÉHO ZÁPISU SE SVOLENÍM K PŘÍMÉ VYKONATELNOSTI

Zákon č. 358/1992 Sb., notářský řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád“) upravuje v ustanoveních § 71a a § 71b pravidla pro sepisování notářských zápisů se svolením k přímé vykonatelnosti, tedy notářských zápisů, na jejichž podkladě může být proti účastníkovi nařízen a veden výkon rozhodnutí. Notářský zápis se svolením k přímé vykonatelnosti, ať už v podobě

jednostranného uznání dluhu či zápisu o dohodě o splnění pohledávky, se za splnění podmínek daných notářským řádem stává vykonatelným exekučním titulem. Tento článek se zabývá tématem převodu práv věřitele z notářského zápisu se svolením k přímé vykonatelnosti postoupením pohledávky a vlivem takového převodu na přímý výkon rozhodnutí vůči dlužníkovi či více dlužníkům na základě takového notářského zápisu.

Notářský zápis se svolením s přímou vykonatelností je exekučním titulem dle ustanovení § 40 odst. 1 písm. d) zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "exekuční řád"). Judikatura se shoduje v tom, že notářský zápis se svolením k přímé vykonatelnosti může být exekučním titulem i pro nového věřitele, na kterého byla převedena pohledávka vtělená do notářského zápisu: „*Je nesprávný závěr (vyvozovaný ze zásady, že notářský zápis nemá hmotněprávní povahu), podle něhož dojde-li k postoupení pohledávky vtělené do notářského zápisu na jiného, nemůže být tento zápis pro nového věřitele titulem*“ (Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 986/2005 ze dne 29. listopadu 2005).

Je třeba splnit několik podmínek, aby notářský zápis se svolením k přímé vykonatelnosti zůstal exekučním titulem, který může být bez dalšího použit postupníkem pro výkon rozhodnutí proti majetku dlužníka poté, co dojde k převodu pohledávky na postupníka. Tyto podmínky jsou upraveny především v ustanovení § 36 odst. 3 a 4 exekučního řádu.

Zprv je tedy nezbytné prokázat, že na nového věřitele přešlo právo z exekučního titulu, v daném případě tedy práva z notářského zápisu se svolením k přímé vykonatelnosti. Převod práva lze prokázat právě smlouvou o postoupení pohledávky. Podmínka uvedená ve čtvrtém odstavci ustanovení § 36 exekučního řádu se týká formy listiny, kterou je převod práva prokazován. Listina prokazující přechod či převod práva musí být dle tohoto ustanovení ověřena státním orgánem nebo notářem, pokud přechod práva nevyplývá přímo ze zákona, jak by tomu bylo například v případě, kdy by

věřitel - právnická osoba fúzovala a na nástupnickou osobu by tak ze zákona přešla veškerá práva a povinnosti věřitele včetně těch z notářského zápisu se svolením k přímé vykonatelnosti.

Nejvyšší soud ČR dovodil, že jelikož má smlouva o postoupení pohledávky povahu soukromé listiny, lze přechod práva prokázat pouze tehdy, jsou-li na smlouvě o postoupení pohledávky podpisy účastníků (postupitele a postupníka) zákonným způsobem ověřeny, ověření podpisů je vzhledem k principu formalizace předpokladů nařízení exekuce nezbytné (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Cdo 383/2004 ze dne 30. září 2004 a usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 591/2006 ze dne 21. června 2006).

Kromě písemné formy s ověřením podpisů postupníka a postupitele je třeba, aby byla pohledávka z notářského zápisu ve smlouvě o postoupení pohledávky dostatečně určitě označena tak, aby nemohlo dojít k záměně s jinou pohledávkou. Smlouva o postoupení pohledávky přitom nemusí nutně odkazovat právě na notářský zápis se svolením k přímé vykonatelnosti vztahující se k pohledávce, aby byla schopna doložit přechod práva z exekučního titulu na nového věřitele (Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2882/2005 ze dne 14. března 2006).

Ač je předložení smlouvy o postoupení pohledávky administrativně nejméně náročné i nákladné zejména s přihlédnutím k tomu, že jde o soukromoprávní listinu, lze prokázat přechod práva z notářského zápisu i jinak. Dalším způsobem je prokázání přechodu prostřednictvím souhlasného prohlášení postupitele a postupníka učiněného dle ustanovení § 80 odst. 1 notářského řádu, v němž účastníci prohlásí, že smlouvu o postoupení pohledávky z exekučního titulu uzavřeli. I v tomto případě by notářský zápis měl uzavřenou smlouvu o postoupení pohledávky řádně specifikovat (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 968/2005 ze dne 30. srpna 2006 a usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2302/2005 ze dne 29. listopadu 2006). Dle usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 22 Co 210/2007 ze dne 12. července 2007 by k prokázání převodu pohledávky mělo postačovat

i soukromoprávní prohlášení s úředně ověřenými podpisy účastníků.

K exekučnímu návrhu nového věřitele vůči dlužníkovi je tak nezbytné přiložit jak exekuční titul, kterým je notářský zápis se svolením k přímé vykonatelnosti, tak samotnou smlouvu o převodu pohledávky s výše uvedenými náležitostmi či jiný dokument prokazující převod pohledávky na nového věřitele splňující náležitosti podle ustanovení § 36 odst. 4 exekučního řádu, popřípadě úředně ověřené kopie těchto dokumentů.

Zvláštním případem postoupení pohledávky, jejíž výkon může být na základě notářského zápisu se souhlasem s přímou vykonatelností nařízen, je pohledávka, u které na straně dlužníků stojí více subjektů, jež jsou zavázáni společně a nerozdílně. I v takovém případě lze samozřejmě postoupit pohledávku a s ní spojené právo přímého výkonu z notářského zápisu na nového věřitele. K tomu, aby exekuce mohla být nařízena a vedena proti všem solidárně zavázaným dlužníkům, je nutné, aby ve smlouvě o postoupení pohledávky bylo dostatečně určitě stanoveno, že předmětem převodu byla skutečně pohledávka za všemi subjekty, nikoliv pouze za některými z nich. V opačném případě by mohlo dojít k situaci, kdy by byla pohledávka postoupena pouze za částí solidárně ručících dlužníků a postupník by mohl vymáhat pohledávku pouze za těmito. K této problematice se vyjadřuje rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 1162/2006, ze dne 30. dubna 2008, který stanovil, že: *"...má-li více dlužníků splnit dluh témuž věřiteli společně a nerozdílně, je věřitel oprávněn postoupit pohledávku ve smyslu ustanovení § 524 a násl. obč. zák. i jen vůči některému z těchto dlužníků. Postupník se v takovém případě stane věřitelem pohledávky pouze ve vztahu k tomuto dlužníku; ostatní spoludlužníci jsou k témuž plnění i nadále zavázáni postupiteli"*.

Vzhledem k výše uvedenému lze tak shrnout, že postoupení pohledávky, jež je přímo vykonatelná proti dlužníkovi na základě exekučního titulu, kterým je notářský zápis se svolením dlužníka k přímé vykonatelnosti, je možné a účinky svolení s přímým výkonem zůstávají zachovány za podmínky prokázání převodu práva z tohoto exekučního titulu na nového věřitele. Nový věřitel,

který má zájem na vymáhání pohledávky vůči dlužníkovi prostřednictvím exekučního řízení, by měl věnovat pozornost především formálním náležitostem smlouvy o postoupení pohledávky a náležitěmu určení pohledávky v této smlouvě.

Mgr. Ing. Jana Švaríčková, advokátní koncipientka
svarickova@hjf.cz

právník roku 2013

JUDr. Ondřej Moravec, Ph.D.
2. místo v kategorii Talent roku 2013